

Vihreiden kielipoliittiset linjaukset

Hyväksytty valtuuskunnan kokouksessa 3.10.2010

Sisällysluettelo

1	Kielelliset oikeudet.....	1
2	Kansalliskielet.....	2
2.1	Määritelmä.....	2
2.2	Asema.....	2
2.3	Ruotsin kieli.....	2
3	Perustuslaissa mainitut muut kielet.....	3
3.1	Määritelmä.....	3
3.2	Romanikieli Suomessa.....	3
3.3	Saamen kielet Suomessa.....	4
3.4	Viittomakielet Suomessa.....	5
4	Muut kielet.....	5
5	Kielten opetus.....	6
6	Hallinnon kielet.....	7
7	Vihreät tavoitteet	7

1 Kielelliset oikeudet

Kielivarannon monipuolisuus on Suomelle rikkaus, jonka kehittyminen on turvattava myös tulevaisuudessa. Suomen kahden kansalliskielen ja kansallisten vähemmistökielten ohella maassamme puhutaan lukuisia muita kieliä. Maahanmuuttajien oman äidinkielen ja kulttuurin tukemisella kotimaisten kielten opetuksen ohella saavutetaan laaja kielitaidon verkosto, joka parantaa ihmisten omaa ja suomalaisen yhteiskunnan asemaa ja kilpailukykyä entisestään globalisoituvassa maailmassa. Kaikille ihmisille tulee taata yhtäläiset kielelliset oikeudet.

Jokaisella ihmisellä on oltava oikeus omaan äidinkieleensä ja kulttuuriinsa.

Jokaisen ihmisen oikeus Suomen kansalliskieliin on tunnustettava ja sitä on tuettava. Kaikille tulee tarjota oikeus ja mahdollisuus oppia ainakin toista kansalliskielistä niin hyvin, että kykenee kielen avulla ymmärtämään sen varaan rakentuvaa monipuolista yhteiskuntaa, kulttuuria ja viestintää, sekä omalta osaltaan toimimaan myös näiden kielten perintöön perustuvan laajemman yhteisön jäsenenä.

Jokaiselle ihmiselle tulee tarjota mahdollisuus oppia monipuolisesti vieraita kieliä.

Jokaisella ihmisellä on oikeus tietoon, sivistykseen ja itsensä kehittämiseen omasta äidinkielestä riippumatta.

Julkisissa palveluissa ja hallinnossa on otettava huomioon kielelliset perusoikeudet siten, että kullekin kieliryhmälle taataan oikeudenmukaiset asiointimahdollisuudet. Ammattitaitoinen asioimistulkkaus turvaa asiakkaan oikeudet.

Myös puhevammaisten tulee saada perustuslain mukaiset asioimispalvelut tulkilta, joka on suorittanut puhevammaisen tulkin erikoisammattitutkinnon. Puhekielen tulkkien saatavuus tulee turvata ja huolehtia asianmukaisista palveluista.

2 Kansalliskielet

2.1 Määritelmä

Suomen perustuslaki määrittelee suomen ja ruotsin maan kansalliskieliksi.

Perustuslain 17 § ”Oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin” määrittelee, että ”[–] Jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä turvataan lailla. Julkisen vallan on huolehdittava maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan. [–]”

2.2 Asema

Äidinkielenään suomea puhui vuonna 2009 noin 4 853 000 asukasta eli vajaat 91 % väestöstä (lähde: Tilastokeskus). Äidinkieleltään ruotsinkielisiä oli vuonna 2009 noin 290 300 eli hieman alle 5,5 % väestöstä. Ruotsinkielinen väestö on keskittynyt ennen kaikkea eteläiselle ja läntiselle rannikkoalueelle sekä saaristoon.

Vihreät haluavat vaalia kansallista kaksikielistä perintöämme ja pohjoismaista viitekehystämme. Laajentuneen EU:n aikana pohjoismainen yhteistyö on niin taloudessa kuin politiikassakin yhä tärkeämpää. Vaikka muiden kielten osaaminen kasvattaa merkitystään, on kansalliskielten merkitys huomioitava ja äidinkielen hallintaa painotettava.

Yhä monikulttuurisemmassa Suomessa on tärkeää, että kansalliskielet ja kasvava kielellinen monimuotoisuus kukoistavat. Kielellistä monimuotoisuutta tulee pitää yllä hallinnon ja koulutuksen rakenteissa. Yliopistojen tulee huolehtia siitä, että suomi ja ruotsi ovat korkeimman opetuksen ja tutkimuksen kieliä. Näin yliopistot pystyvät vastaamaan siitä, että ne kouluttavat kansalliskielet hallitsevia asiantuntijoita suomalaiseen yhteiskuntaan

Jotta muualta Suomeen muuttava henkilö kotoutuisi ja tuntisi olevansa osa väestöä, on hänen hallittava toinen kansalliskielistä tarpeeksi hyvin tullakseen sen avulla toimeen arkielämässä. Siksi maahanmuuttajien ja heidän jälkeläistensä kieltenopetuksesta on huolehdittava paitsi peruskoulussa myös aikuisena maahan muuttaneiden keskuudessa.

2.3 Ruotsin kieli

Julkisten palveluiden keskittämisessä on otettavat huomioon ruotsinkielisten palveluiden saatavuus kaksikielisillä ja ruotsinkielisillä alueilla sekä uuden henkilökunnan rekrytointimahdollisuudet. Tuomioistuinten, poliisin ja muiden viranomaisten toiminta on organisoitava kaksikielisesti. Hallinnon tosiasiallisen ruotsinkielisen palvelukyvyn varmistamiseksi tulee viranomaisyksiköille asettaa täsmällisemmät laadulliset kriteerit hyvän kielellisen palvelukyvyn takaamiseksi.

Ruotsinkielisten sosiaali- ja terveydenhoitopalveluiden saatavuus on ensisijaisen tärkeää. Lapsen, vanhuksen tai sairaan henkilön tarvetta saada palvelua äidinkielellään ei voida kyseenalaista. Viranomaisten on siksi luotava selkeät kieliasioita koskevat toimintasuunnitelmat.

Ruotsinkielinen peruskoulutus ja toisen asteen koulutus on turvattava. Sellaisilla kaksikielisillä

alueilla, joissa ruotsinkieliset ovat vähemmistönä, koulumatkat eivät saa muodostua liian pitkiä. Korkeakoulutusta on saatava ruotsiksi ja sekä suomen- että ruotsinkielisiä tulee houkutella suorittamaan korkeakoulututkinto ruotsiksi. Ruotsinkielisiä korkeakouluja ei pidä yhdistää suomenkielisiin korkeakouluihin vastoin näiden omaa tahtoa.

Mahdollisuutta oppia toista kotimaista kieltä tulee tukea lisäämällä päiväkotien kielikylpytarjontaa. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa, kuten kielten opetuksessa ylipäätään, tulee olla mukana opetusohjelmaan sisään rakennettuja tehokkaita kielen aktivointijaksoja, joiden tavoite on parantaa valmiutta kielen spontaaniin käyttöön ja puheen tuottamiseen. Resursseja tulee suunnata luokassa tapahtuvasta opetuksesta esimerkiksi kielikylpyihin, vaihto-ohjelmiin ja kielirajat ylittävään ystävyyskoulutoimintaan. Henkilöille, jotka havahtuvat paremman ruotsinkielen osaamisen tarpeeseen aikuisena, tulee tarjota eritasoisia ja edullisia oppimismahdollisuuksia.

Yleisradion ruotsinkielisen tarjonnan on oltava kattavaa. Tämä koskee sekä televisiota, radiota, internetiä että uutistuotantoa. Lehdistötuki ruotsinkieliselle lehdistölle on säilytettävä.

3 Perustuslaissa mainitut muut kielet

3.1 Määritelmä

Suomen ja ruotsin kielten kansalliskieliaseman lisäksi on perustuslaissa säädetty romanikielelle, saamen kielille ja viittomakielelle erityinen asema. Perustuslain 17 § määrää, että

”[–] Saamelaisilla alkuperäiskansana sekä romaneilla ja muilla ryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamelaisten oikeudesta käyttää saamen kieltä viranomaisessa säädetään lailla. Viittomakieltä käyttävien sekä vammaisuuden vuoksi tulkitsemis- ja käännösapua tarvitsevien oikeudet turvataan lailla.[–]”

Jotta tämä lainkohta toteutuisi, on kuitenkin vielä tehtävä paljon töitä. Vihreiden periaatteiden mukaisesti vähemmistökielten puhujille on taattava heidän oikeutensa siinä missä äidinkielenään kansalliskieliä käyttävällekin.

3.2 Romanikieli Suomessa

Suomen romanikieli on aivan oma kielensä Itä-Euroopan romanikieliin verrattuna. Suomen romanikieli on vakavasti uhanalainen, joten sen elvyttämiseksi tarvitaan kielitaitoa ylläpitäviä toimenpiteitä ja opetuksen parantamista.

Maassamme elää noin 10 000 romania, joista likimäärin 60 % puhuu romania, mutta heistä vähemmistö hallitsee kielen hyvin. Pääasiassa kielen osaajat ovat vanhempaa väkeä, nuoriso hallitsee perinteisen kielen heikommin. Romaneilla on Suomessa perustuslaillinen oikeus kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Tämä ei kuitenkaan ole mahdollista ilman koko yhteiskunnan myötävaikutusta. Suomi on ratifioinut myös useita vähemmistöjä, kuten romaneja, koskevia sopimuksia EU-tasolla, mutta lainsäädäntö on hyvin hajallaan ja siksi sen noudattaminen on usein haastavaa.

Jotta romanikieli ja -kulttuuri säilyisivät elinvoimaisina, on niitä tuettava. Esimerkiksi Yleisradion tulisi tarjota romanikielistä ohjelmaa, kuten uutisia romanikielellä, säännöllisesti ja useammin kuin kerran viikossa. Myös kulttuuripalveluihin, niiden tuottamiseen ja tekemiseen, olisi kannustettava ja

luotava mahdollisuuksia. Lehdistötukea romaninkieliselle lehdistölle on lisättävä.

Mikään kieli ei säily, jos sen opetusta ja tutkimusta ei ole turvattu. Parhaiten omaan kielen ja kulttuuriin kasvaa jo lapsena, joten alle kouluikäisten kielipesätoimintaa laajentamalla ja romanikielisen henkilöstön määrää hoito- ja kasvatustehtävissä lisäämällä saataisiin lapset pienestä pitäen toimimaan omalla kielellään. Peruskoulussa kuntien tulisi tarjota romanikielen opetusta kaikille halukkaille, vaikka ryhmät olisivatkin pieniä. Äidinkielen koe ylioppilaskirjoituksissa on mahdollista suorittaa romanikielellä, mutta tästäkään mahdollisuudesta ei monilla ole tietoa. Jotta opetusta voitaisiin toteuttaa, on romanikielen opettajien koulutusta kehitettävä ja oppimateriaalia tuotettava sekä romanikielen perustutkimus turvattava.

3.3 Saamen kielet Suomessa

Saamelaiset ovat EU-alueen ainoa alkuperäiskansa. Saamelaisten asema kirjattiin Suomen perustuslakiin vuonna 1995. Saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan sekä siihen kuuluvia perinteisiä elinkeinojaan.

Suomessa on noin 9 000 saamelaista. Heistä yli 60 prosenttia asuu kotiseutualueensa (Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnat sekä Sodankylän kunnassa sijaitseva Lapin paliskunnan alue) ulkopuolella, mikä asettaa saamenkieliselle opetukselle, palveluille ja tiedonvälitykselle suuria vaatimuksia.

Kotiseutualueella puhutaan kolmea saamen kieltä: pohjoissaamea, koltansaamea ja inarinsaamea; näistä kaksi jälkimmäistä ovat äärimmäisen uhanalaisia. Kummallakin on vain noin 300 puhujaa, ja lisäksi erityisesti kielen siirtyminen uusien sukupolvien äidinkieleksi on katkeamassa. Inarinsaame on ainoa kieli, jota puhutaan vain Suomessa.

Saamelaisten kielellisten oikeuksien toteutumisesta on laadittu saamelaiskäräjille vuoden 2007 lopussa selvitys, josta käy ilmi, että oikeuksien toteutumisessa on monessa kohdin ongelmia. Saamenkielisen henkilöstön ja palvelujen määrä ei ole riittävä kotiseutualueella eikä myöskään sen ulkopuolella. Erittäin huolestuttavaa on, että saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella asuvat lapset (noin 70 % saamelaislapsista) jäävät kokonaan oman kielen ja omakielisen perusopetuksen ulkopuolelle.

Vihreät kannattavat saamelaiskäräjien tavoitetta saamen kielten elvytysohjelman aloittamisesta. Myös valtioneuvosto on ihmisoikeusselonteossaan asettanut tavoitteeksi saamen kielen elvyttämisohjelman laatimisen. Eduskunta on myös vastineessaan vaatinut kielenelvytysohjelman pikaista aloittamista. Ohjelmatyössä on kartoitettava tarvittavat toimet ja tehtävä tarpeelliset esitykset toimiksi saamen kielten säilymisen ja kehittymisen varmistamiseksi saamelaisten kotiseutualueella ja sen ulkopuolella. Erityishuomiota tulisi kiinnittää inarin- ja koltansaamen säilymiseen. Valtion on osaltaan sitouduttava elvytysohjelmaan takaamalla sille pitkäjänteisesti riittävät taloudelliset resurssit.

Saamen kielipesätoiminta on vakiinnutettava eli toiminnassa oleville kielipesille on taattava vakainainen rahoitus. Kielipesätoiminta olisi aloitettava kaikissa saamelaisalueen kunnissa ja sitä olisi laajennettava myös muualle Suomeen. Saamenkielisille oppilaille on perusopetuksessa taattava äidinkielen opetus asuinpaikasta riippumatta; myös mahdollisuus saamen kielten käyttöön päivähoitossa on turvattava. Saamen kieli vieraana kielenä -oppiainetta on tarjottava laajemmin muuallakin. Saamelaislapset ja -nuoret voisivat palauttaa saamen kielen aktiiviseksi käyttökieleksi opetuksen avulla.

3.4 Viittomakielet Suomessa

Viittomakieliä äidinkielenään käyttävien tai niitä päivittäin käyttävien määrästä ei ole olemassa tarkkoja tilastoja. Muutaman vuoden ajan on ollut mahdollista rekisteröidä joko suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli äidinkieleksi väestörekisteriin. Arviolta noin 5 000 suomalaista käyttää viittomakieltä äidinkielenään, noin 14 000 käyttää sitä jatkuvasti joko ammattinsa tai perheenjäsenen viittomakielisyyden vuoksi. Suomenruotsalaisen viittomakielen käyttäjiä on erittäin vähän ja heitä muuttaa jatkuvasti Ruotsiin, koska palvelujen saanti Suomessa on usein käytännössä mahdotonta.

Viittomakielten käyttäjien oikeudet olisi perustuslain mukaan huomioitava lainsäädännön eri osa-alueilla. Käytännössä tämä ei kuitenkaan toimi. Vihreät kannattavat erillistä viittomakielilakia. Tulee muistaa, että joillakin viittomakielisellä ei ole mahdollisuutta kommunikoida millään muulla kuin viittomakielellä. Niille, joille viittomakieli on äidinkieli, on se tärkeä osa omaa identiteettiä ja kulttuuria.

Erillinen viittomakielilaki parantaisi viittomakielisten tietoisuutta oikeuksistaan, jolloin oikeuksien toteutuminen ja valvonta paransivat. Tällöin tulisivat viittomakielisten oikeudet opetukseen ja tiedonsaantiin paremmin turvattua. Viittomakieli on lisättävä koulujen valinnaisten kielten valikoimaan. Koska mahdollisuus käyttää omaa äidinkieltään on yhdenvertaisuuskysymys, on huolehdittava siitä, että viittomakieliset pääsevät asioimaan omalla äidinkielellään. Tämän toteutuminen edellyttää nykyistä paremmin toimivia tulkkipalveluja. Myös viittomakielten perustutkimuksen säilyminen on turvattava, koska kielenhuolto ilman tutkimusta on mahdotonta.

Televisiotoiminnassa on huomioitava kuulovammaisten asema. Siksi Ylen on tekstitettävä mahdollisimman laajasti ohjelmansa, myös suomenkieliset. Tätä samaa on vaadittava yksityisiä televisiotoiminnan verkkolupia myönnettäessä. Tekstitys koskee sekä suomen että ruotsin kieltä.

4 Muut kielet

Perustuslaissa mainittujen kielten lisäksi Suomessa on noin 140 tilastoitua kieliryhmää eri maahanmuuttajaryhmien ja heidän jälkeläistensä keskuudessa. Maahanmuuttajiin kuuluvat Suomeen tulleet turvapaikanhakijat, pakolaiset, siirtolaiset, paluumuuttajat ja muut ulkomaalaiset. Suurimmat maahanmuuttajakieliryhmät ovat Venäjältä (n. 51 700 puhujaa) ja Virosta (n. 25 000). Lisäksi Suomessa on pakolaisia mm. entisen Jugoslavian maista, Somaliasta ja Irakista. Englantia ja somalia äidinkielenään puhuvia on molempia Suomessa yli 10 000. Arabian, kurdin, kiinan ja albanian puhujia on myös yli 5 000 kutakin. Globalisaatio on lisännyt liikkuvuutta ja kasvattanut maahanmuuttoa, mikä lisää monikielisyyttä ja -kulttuurisuutta myös Suomessa.

Maahanmuuttajien äidinkielen opetus on perusopetusta täydentävää opetusta. Se ei ole perusopetuslain 12 §:n mukaista opetusta, vaan sitä opetetaan erillisen valtionavustuksen turvin. Lukiossa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa nuoren on periaatteessa mahdollista jatkaa oman äidinkielen opiskelua. Valitettavasti vain tämä periaate ei läheskään aina toteudu ja jo peruskoulussa oman äidinkielen opetus on usein kunnissa nähty hankalana järjestää. Kuitenkin juuri oman äidinkielen opetus edistää parhaimmillaan oppilaan kasvamista monikulttuurisuuteen ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Vihreiden linjauksen mukaan kielellisten vähemmistöjen mahdollisuuksia oppia ja käyttää äidinkieliään on lisättävä. Äidinkieli on iso osa identiteettiä ja sen osaaminen myös luo perustan kaikille muille kieliopinnoille. Monet maahanmuuttajaperheiden lapset saavat äidinkielen opetusta koulussa, mutta opetus tulee turvata kaikille entistä vahvemmin.

Selkokieltä käyttävällä henkilöllä on oltava mahdollisuus vastaanottaa tietoa tarvitsemallaan tavalla. Selkokielestä hyötyvät paitsi vammaisryhmät, myös useat maahanmuuttajat.

Kotoutuminen on ensiarvoisen tärkeää yhteiskunnassa pärjäämisen kannalta eikä pidä myöskään unohtaa, että työelämässä tarvitaan tulevaisuudessa yhä enemmän kielitaitoista työvoimaa. On pidettävä huolta siitä, että myös pienillä kieliryhmillä on edellytykset pärjätä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kielten opetuksen lisäksi pienten kieliryhmien käännös- ja tulkkauspalveluista on pidettävä huolta.

5 Kielten opetus

Kielten oppimiselle otollisinta aikaa on lapsuus. Kielten opetustarjontaa tulee sekä aikaistaa että lisätä. Vapaaehtoisia kielikyöpyjä pitää tarjota pienille lapsille kysynnän mukaan. Lisäksi toisen kotimaisen kielen käyttöä opetuskielenä on syytä kokeilla ennakkoluulottomasti, esimerkiksi kaksikielisen opetuksen muodossa. Monilla paikkakunnilla kielipesätoiminta on osoittautunut toimivaksi ratkaisuksi vähemmistökielten kohdalla, joten sen kehittämistä ja laajentamista tulisi edistää.

On erittäin tärkeää tarjota lapsille kaksi kielivaihtoehtoa jo alakouluikässä. Nykyisen kieltenopiskelun vaihtoehtoja supistavan trendin on loputtava. Nykyisen 3. luokalla alkavan kielen lisäksi kunnat tulee velvoittaa tarjoamaan 5. luokalla oppilaiden valittavaksi toinen kotimainen kieli sekä vähintään yksi vapaavalintainen vieras kieli, joiden välillä oppilas tekee valintansa. Yläkouluikässä C-kieli tulisi vapaaehtoisena valittavaksi 8. luokalla, jolloin pitää kuitenkin viimeistään valita toinen kotimainen kieli. Perustelluista syistä esimerkiksi itärajan tuntumassa voisi toisen kotimaisen pakollisuudesta joustaa, mutta silloinkin mahdollisuus vapaaehtoiseen toisen kotimaisen kielen opiskeluun on turvattava kaikille oppilaille. Näin toista kotimaista kieltä tarjotaan siis opiskeltavaksi joko 7, 5 tai 2 vuotta.

Valinnanvaran lisääminen paitsi kannustaisi kielten opiskeluun, myös parantaisi suomenkielisten oppilaiden mahdollisuuksia ruotsin opiskeluun. Lisäksi tämä Vihreiden malli toisi paremmat edellytykset vastata alueellisiin erityistarpeisiin kuten Itä-Suomen tarpeeseen venäjän kielen opiskelun suhteen ja mahdollistaisi näin paremmin paikallisten kielellisten yhteisöjen omaehtoisen kehityksen.

Ehdotettu malli kannustaisi monia nuoria valitsemaan toisen kotimaisen kielen jo viidennellä luokalla, jolloin on mahdollista saavuttaa aidosti käytännön tarpeita hyödyttävä kielitaito. Näin kaksikielisten palvelujen turvaamisen edellytykset paranisivat. Edes kahden vuoden toisen kotimaisen kielen opiskelu takaisi nuorille perustaidon, jonka avulla he myöhemmin elämässään tarpeen mukaan voivat vahvistaa kielen osaamistaan. Tämä on syytä turvata myös siksi, että monissa julkisissa tehtävissä sekä useissa palvelutehtävissä molempien kotimaisten kielten hallitseminen on ainakin toistaiseksi työnsaannin edellytys.

Vieraiden kielten opetuksen lisäksi Vihreiden mielestä on ehdottoman tärkeää, että oman äidinkielen opetuksesta sekä kansalliskielten ja kansallisten vähemmistökielten elinvoimaisuudesta kannetaan jatkuvaa vastuuta.

6 Hallinnon kielet

Hallintolain mukaan kansalaisen on voitava ymmärtää viranomaisen käyttämää kieltä. Ei saa syntyä tilannetta, jossa kansalainen ei saa tarvittavaa tietoa viranomaiselta. Kaksikielisissä kunnissa on voitava asioida molemmilla kansalliskielillä ja saamelaisalueilla palvelut on saatava myös saamen kielillä. Käytännössä tätä yritetään turvata sillä, että kaikilta korkeakoulututkinnon suorittavilta vaaditaan toisen kotimaisen kielen kokeen suorittamista hyväksytysti ja muiden kielten tulkkauspalvelut pyritään järjestämään.

Pakollisen toisen kotimaisen kielen todistuksen vaatiminen kaikilta korkeakoulututkinnon suorittavilta on kuitenkin johtanut tilanteeseen, jossa toista kansalliskieltä harvoin käyttävä virkailija ei todellisuudessa kykene palvelemaan kaksikielisesti, vaikka onkin suorittanut virkakielikokeen hyväksytysti. Palvelut eri kielillä on turvattu vasta sitten, kun jokaisesta yksiköstä löytyy taho, jonka luokse kansalainen voidaan ohjata ja joka todella hallitsee tarvittavan kielen erinomaisesti; ontuva kielitaito ei usein riitä viranomaistehtävissä. Hallinnon tosiasiallisen kielellisen palvelukyvyyn varmistamiseksi tulee tehottomaksi osoittautuneen kaikilta vaadittavan virkakielikokeen sijaan asettaa viranomaisyksiköille täsmällisemmät laadulliset kriteerit hyvän kielellisen palvelukyvyyn takaamiseksi. Korkeakoulututkinnossa ei siis enää vaadittaisi toisen kotimaisen kielen todistusta. Palvelukriteerien toteutumista on seurattava järjestelmällisesti ja halukkaille on tarjottava mahdollisuus toisen kotimaisen kielen oppimiseen ja kielitaidon vahvistamiseen työtehtävissä.

Myös muilla kielillä toteutetut palvelut ovat tulevaisuudessa yhä tärkeämpiä. Eri maahanmuuttajakielten, viittomakielen ja puhevammaisten tulkkauspalvelujen saatavuuteen on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota.

7 Vihreät tavoitteet

- Jokaisen ihmisen oikeutta omaan äidinkieleensä ja kulttuuriinsa tulee kunnioittaa niin kansalliskielten kuin vähemmistökielten osalta.
- Suomi ja ruotsi tulee säilyttää korkeamman opetuksen ja tutkimuksen kielinä englannin kielen käytön yleistymisestä huolimatta.
- Perustuslaissa mainittujen muiden kielten: romanin, saamen kielten ja viittomakielten elinvoimaisuudesta on huolehdittava suuntaamalla riittävästi resursseja koulutukseen ja tutkimukseen.
- Romanikielisten lakisääteisistä oikeuksista on tiedotettava ja toteutumisesta huolehdittava.
- Saamen kielten elvytysohjelman laatiminen on aloitettava välittömästi ja sitä tulee seurata pikaisella aikataululla.
- Erillinen viittomakielilaki on säädettävä peruspalveluiden turvaamiseksi.
- Muiden perustuslaissa mainittujen kielten ja suurimpien maahanmuuttajakielten käyttäjien oikeudet suomalaiseen kulttuuriin ja tiedonsaantiin turvataan Ylen monipuolisella ohjelmatarjonnalla ja lehdistötukien avulla.
- Kieltenopetustarjontaa on monipuolistettava ja aikaistettava.
- Maahanmuuttajille on kotoutumisen helpottamiseksi tarjottava riittävästi sekä oman äidinkielen opetusta että suomi / ruotsi toisena kielenä -opetusta.
- Viranomaisissa on yksiköittäin huolehdittava riittävästä valmiudesta palvella molemmilla kansalliskielillä sekä riittävästä käänös- ja tulkkipalveluista.